

Ιστορία Ελληνικού και Ρωμαϊκού Δικαίου

Ενότητα 10: Η Αυτοκρατορία

Παπακωνσταντίνου Καλλιόπη
Νομική Σχολή

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ενότητα 10^η

Η Αυτοκρατορία

Περιεχόμενα

A. Ηγεμονία (principatus)

- Πολιτειακή οργάνωση
- Η απονομή της δικαιοσύνης

B. Δεσποτεία (dominatus)

- Λειτουργία πολιτεύματος
- Πηγές δικαίου:
 - leges
 - edicta
 - senatus consulta
 - constitutiones
 - έθιμα
 - responsa prudentium
 - ius

Γ. Η Ιουστινιάνεια κωδικοποίηση

Μετάβαση στο νέο καθεστώς

- «Αν ο Αύγουστος ήταν εκείνος που κυβερνούσε ουσιαστικά το ρωμαϊκό κράτος και όχι η Σύγκλητος και η λαϊκή συνέλευση, τότε και η Σύγκλητος και η λαϊκή συνέλευση, χωρίς καμία, εμφανή τουλάχιστον πίεση από τον ίδιο τον ηγεμόνα, ήταν ικανοποιημένες από το νέο καθεστώς».
- M. Rostovtzeff, *Ρωμαϊκή Ιστορία*, μτφρ. Β. Κάλφογλου, Εκδ. Παπαζήση 1984, σελ. 163.

Κλασικό ρωμαϊκό δίκαιο

- Ο Αύγουστος απονέμει σε ορισμένους νομομαθείς το προνόμιο να εκδίδουν γνωμοδοτήσεις *ex auctoritate principis*. Ο κύκλος των νομικών που νομιμοποιούνται να γνωμοδοτούν (*ius respondendi*) κατ'εξουσιοδότηση του ηγεμόνα, διευρύνεται από τους μεταγενέστερους αυτοκράτορες. Στα μέσα του 2^{ου} αιώνα μ.Χ., ο Γάιος αναφέρει τα *responsa* των νομομαθών μεταξύ των πηγών του δικαίου, μαζί με τις *leges*, τις αυτοκρατορικές διατάξεις (*constitutiones*), τα συγκλητικά δόγματα (*senatus consulta*) και τα διατάγματα των αρχόντων (*edicta*).
- Σ. Τρωιάνος – Ι. Βελισσαροπούλου – Καράκωστα, *Ιστορία Δικαίου*, εκδ. Αντ.Ν.Σάκκουλα, Αθήνα 2002

Η Ιουστινιάνεια κωδικοποίηση

- Το έτος 528 μ.Χ. ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός εκδίδει τη *Constitutio Haec quae necessario*, με την οποία ορίζει επιτροπή δέκα μελών. Σε αυτή συμμετέχουν μεταξύ άλλων ο *magister officiorum* (υπουργός των εσωτερικών) Τριβωνιανός και ο καθηγητής της Νομικής σχολής Κωνσταντινούπολης Θεόφιλος. Αποστολή τους να κωδικοποιήσουν το δίκαιο και να επιφέρουν τις απαραίτητες τροποποιήσεις που χρειάζονται για να προσαρμοστεί προς το πνεύμα και τις ανάγκες της εποχής.
- Γεωργίου Α. Πετρόπουλου, *Ιστορία και Εισηγήσεις του Ρωμαϊκού Δικαίου*, Β' έκδ. Ο.Ε.Δ.Β., Αθήνα 1063, σελ. 68.

ΗΓΕΜΟΝΙΑ (27 π.Χ. ΕΩΣ 284 μ.Χ.) (1/8)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία	Επιστήμη Δικαίου
28 – 27 π.Χ.	Η Σύγκλητος απονέμει στον Οκταβιανό τον τίτλο του Augustus (Αυγούστου) και του princeps senates (Ηγεμόνος, πρώτος μεταξύ ίσων στη Σύγκλητο = primus inter pares)	ΚΛΑΣΙΚΟΙ ΡΩΜΑΙΟΙ ΝΟΜΟΜΑΘΕΙΣ Capito, Labeo
27 – 14 π.Χ.	Ο Οκταβιανός Αύγουστος	
27 π.Χ.	Ο Αύγουστος εξασφαλίζει καθολική συναίνεση Συγκλήτου και λαού, προκειμένου να στηρίξει τη μοναρχική στην ουσία εξουσία του (υπό δημοκρατικό μανδύα). Ίδρυση της Ηγεμονίας (επιβεβαίωση των εξαιρετικών εξουσιών του Αυγούστου απο τη Σύγκλητο). Περιβολή του αξιώματος του Αυγούστου με τη στρατιωτική εξουσία (imperium)	

ΗΓΕΜΟΝΙΑ (27 π.Χ. ΕΩΣ 284 μ.Χ.) (2/8)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία	Επιστήμη Δικαίου
23 π.Χ.	Η Σύγκλητος απονέμει στον Αύγουστο ισόβια δημαρχιακή εξουσία (tribunicia potestas), ισόβια ανθυπατική διοικητική εξουσία για όλη τη ρωμαϊκή επικράτεια, ακόμα και για τις συγκλητικές επαρχίες (imperium proconsulare maius). Ο Αύγουστος συγκεντρώνει τις ανώτατες στρατιωτικές και πολιτικές εξουσίες.	
18 π.Χ.	Lex Iulia de maritandis ordinibus (ρύθμιση γαμικών σχέσεων), Lex Iulia de adulteriis coercendis (η συνάφεια με έγγαμη γυναίκα καθίσταται ποινικό αδίκημα)	
12 π.Χ.	Ο Αύγουστος αποκτά το αξίωμα του pontifex maximus	

ΗΓΕΜΟΝΙΑ (27 π.Χ. ΕΩΣ 284 μ.Χ.) (3/8)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία	Επιστήμη Δικαίου
2 -4 π.Χ.	Lex Fufia Caninia & Lex Aelia Sentia (περιορισμός απελευθερώσεων δούλων, προκειμένου να αποφευχθεί η αλλοίωση της ομοιογένειας του ρωμαϊκού πληθυσμού και άλλες σχετικές ρυθμίσεις)	
9 μ.Χ.	Lex Papia Poppaea (παροχή πλεονεκτημάτων στους έγγαμους, ius liberorum στις πολύτεκνες γυναίκες, απαλλαγή απο την επιτροπεία κ.ά.)	
14 – 68 μ.Χ.	Δυναστείες Ιουλίων και Κλαυδίων	Σχολές Σαβινιανών (ιδρυτής ο Sabinus, Cassius) και Προκουλιανών (ιδρυτής ο Labeo, από τον Proculus πήρε το όνομά της, Nerva)

ΗΓΕΜΟΝΙΑ (27 π.Χ. ΕΩΣ 284 μ.Χ.) (4/8)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία	Επιστήμη Δικαίου
14 – 37 μ.Χ.	Tiberius	
37 – 41 μ.Χ.	Caligula	
41 – 54 μ.Χ.	Claudius	
43 – 44 μ.Χ.	Η Βρετανία ρωμαϊκή επαρχία. Και άλλες επαρχίες στην Ανατολή, π.χ. Ιουδαία S.C. Velleianum (προστασία γυναικών από ανάληψη υποχρεώσεων υπέρ τρίτων, π.χ. εγγύησης)	
54 – 68 μ.Χ.	Nero 56/57μ.Χ.: S.C. Trebellianum (ρυθμίσεις κληρονομικού δικαίου)	
68 – 69 μ.Χ.	Galba – Otto – Vittelius – Vespasianus	

ΗΓΕΜΟΝΙΑ (27 π.Χ. ΕΩΣ 284 μ.Χ.) (5/8)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία	Επιστήμη Δικαίου
69 – 96 μ.Χ.	Δυναστεία Φλαβίων (Vespasianus, Titus, Domitianus) Μεταξύ 69 – 70 μ.Χ. : S.C. Macedonianum (προστασία υπεξουσιών, απογόρευση δανεισμού σε υπεξούσιους)	
69- 79 μ.Χ.	Vespasianus	
79 – 81 μ.Χ.	Titus	
79 μ.Χ.	Καταστροφή Πομπηίας και Herculaneum από έκρηξη Βεζούβιου	
81 – 96 μ.Χ.	Domitianus	Iavolenus
90 μ.Χ.	Η Γερμανία (Germania superior & inferior) επαρχία της Ρώμης	
96 – 98 μ.Χ.	Nerva	

ΗΓΕΜΟΝΙΑ (27 π.Χ. ΕΩΣ 284 μ.Χ.) (6/8)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία	Επιστήμη Δικαίου
98 – 192 μ.Χ.	Εποχή Αντωνίνων (Traianus, Hadrianus, Antoninus Pius, Commodus)	Neratius, Aristo, Celsus
98 – 117 μ.Χ.	Traianus	
117 – 138 μ.Χ.	Hadrianus 130: edictum perpetuum	Iulianus
129 μ.Χ.	S.C. Tertullianum (κλήση μητέρας με ius liberorum στην εξ αδιαθέτου ius civile διαδοχή των τέκνων της.) S.C. Iuventianum (παροχή ενδίκων βοηθημάτων και κατά του νομέα κληρονομιάς που παραιτήθηκε απο τη νομή, π.χ. πωλώντας την κληρονομιά)	
138 – 161 μ.Χ.	Antoninus Pius 161: Institutiones Gai (Εισηγήσεις Γαίου)	Pomponius, Gaius

ΗΓΕΜΟΝΙΑ (27 π.Χ. ΕΩΣ 284 μ.Χ.) (7/8)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία	Επιστήμη Δικαίου
161 – 169 μ.Χ.	Marcus Aurelius, Lucius Verus (divi fraters)	
169 – 180 μ.Χ.	Marcus Aurelius 178 μ.Χ.: S.C. Orfitianum (κλήση τέκνων στην εξ αδιαθέτου ius civile διαδοχή της μητέρας τους)	Marcellus, Cervidius Scaevola, Florentinus
180 - 182 μ.Χ.	Commodus	
193 – 194 μ.Χ.	Εμφύλιος πόλεμος (Pertinax, Iulianus, Niger, Septimius Severus, Albinus)	

ΗΓΕΜΟΝΙΑ (27 π.Χ. ΕΩΣ 284 μ.Χ.) (8/8)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία	Επιστήμη Δικαίου
193 – 235 μ.Χ.	<u>Εποχή Σεβήρων</u> 193-211: Septimus Severus 211-217: Antoninus Caracalla 218 – 222: Elagabalus 222 – 235: Alexander Severus 212: Constitutio Antoniniana (απονομή της ιδιότητας του ρωμαίου πολίτη σε όλους τους ελεύθερους κατοίκους της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας)	Papinianus, Tryphoninus, Callistratus, Tertullianus, Paulus, Ulpianus
235 – 284 μ.Χ.	Στρατιωτική αναρχία. Ηγεμονίες Γαλληνού και Αυρηλιανού. Διωγμοί Χριστιανών από Δέκιο (249 – 251) και Βαλεριανό (253- 260).	Marcianus, Modestinus. Ακμή της Νομικής Σχολής της Βηρυττού

ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ (284 ΕΩΣ 565 μ.Χ.) (1/9)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία	Επιστήμη Δικαίου
284 – 305 μ.Χ.	Διοκλητιανός. Ενίσχυση αυτοκρατορικής εξουσίας (υποβάθμιση ρόλου Συγκλήτου), ανανέωση/αύξηση στρατού, μεταρρύθμιση διακυβέρνησης κράτους (μεταβίβαση διοίκησης δυτικού τμήματος αυτοκρατορίας στον Μαξιμιανό) 292 μ.Χ.: Codex Gregorianus (συλλογή διατάξεων απο Αδριανό μέχρι Διοκλητιανό) 295 μ.Χ.: Codex Hermogenianus (συλλογή Διοκλητιανού, στην οποία αργότερα, 314 μ.Χ., προστέθηκαν και του Μ. Κων/νου)	Επεξεργασία συγγραμμάτων των κλασικών Ρωμαίων νομομαθών με γνώμονα τις ανάγκες διδασκαλίας της νομικής επιστήμης, αλλά και της νομικής πράξης: Π.χ. Sententiae Pauli, Regulae Ulpiani (Tituli ex Corpore Ulpiani), Res Cottidianae Gai.

ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ (284 ΕΩΣ 565 μ.Χ.) (2/9)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία	Επιστήμη Δικαίου
293 μ.Χ.	Τετραρχία (δυτικό κράτος: Αύγουστος Μαξιμιανός, Καίσαρας Κωνσταντίνος Χλωρός ανατολικό κράτος: Αύγουστος Διοκλητιανός, Καίσαρας Γαλέριος)	
306 – 337 μ.Χ.	Μ. Κωνσταντίνος 325 – 337: Ο Μ. Κωνσταντίνος «ελέω Θεού Μονάρχης» 313 μ.Χ. Edictum Mediolanum: ανοχή χριστιανικής θρησκείας	320 – 372 μ.Χ.: Fragmenta Vaticana (συλλογή με αποσπάσματα απο έργα των Papinianus, Ulpianus, Paulus). Arcadius Charisius
325 μ.Χ.	Α΄ Οικουμενική Σύνοδος Νίκαιας (διευθέτηση αντιθέσεων μεταξύ Χριστιανών και Αρειανών, σύναξη Συμβόλου Πίστεως)	

ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ (284 ΕΩΣ 565 μ.Χ.) (3/9)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία	Επιστήμη Δικαίου
326 μ.Χ.	Ίδρυση Κωνσταντινούπολης ως πρωτεύουσας της αυτοκρατορίας στη θέση του Βυζαντίου, αποικίας των Μεγαρέων ήδη από τον 8 αι.π.Χ.	
337 – 340 μ.Χ.	Κων/νος Β΄ - Κωνστάντιος Β΄	
340 – 350 μ.Χ.	Κωνστάντιος Β΄ - Κώνστας Α΄	
350 – 361	Κωνστάντιος Β΄	
361 – 363	Ιουλιανός ο Αποστάτης	
363 – 364	Ιοβιανός	
364 – 378	Βαλεντιανός – Βάλης	
375	Μετακινήσεις γερμανικών πληθυσμών	
379 – 395	Θεοδόσιος Ι ο Μέγας	

ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ (284 ΕΩΣ 565 μ.Χ.) (4/9)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία	Επιστήμη Δικαίου
381 μ.Χ.	Β' Οικουμενική Σύνοδος Κων/πόλης (επικύρωση Συμβόλου Πίστεως Συνόδου Νίκαιας). Ο Χριστιανισμός επίσημη θρησκεία του κράτους.	
395 μ.Χ.	Διαίρεση της αυτοκρατορίας σε δυτικό και ανατολικό τμήμα	Scholia Sinaitica (=αποσπάσματα ενός ελληνικού σχολιασμού του έργου του Ulpianus libri ad Sabinum, που περιέχει κυρίως παράτιτλα, παραπομπές δηλαδή σε άλλα νομικά κείμενα, κυρίως αυτοκρατορικές διατάξεις).

ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ (284 ΕΩΣ 565 μ.Χ.) (5/9)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία		Επιστήμη Δικαίου
	<u>ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ</u>	<u>ΔΥΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ</u>	
395 – 408 μ.Χ.	Αρκάδιος	397 μ.Χ.: συνθήκη μεταξύ ανατολικού τμήματος και του Βησιγόθου ηγεμόνα Αλάριχου	
395 – 423 μ.Χ.		Honorius 410 μ.Χ.: Κατάληψη και λεηλασία Ρώμης απο Αλάριχο	Collatio legum Mosaicarum et Romanarum (= συλλογή με σύγκριση μεταξύ χωρίων της Βίβλου και αποσπασμάτων από χωρία ρωμαϊκών νομικών αυτοκρατορικών διατάξεων)

ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ (284 ΕΩΣ 565 μ.Χ.) (6/9)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία		Επιστήμη Δικαίου
	<u>ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ</u>	<u>ΔΥΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ</u>	
425 – 455 μ.Χ.		Valentianus III	
408 – 450 μ.Χ.	Θεοδόσιος II		425 μ.Χ.: Ίδρυση της Νομικής Σχολής Κωνσταντινούπολης 426 μ.Χ.: Αναφορικός νόμος (lex citationis που ορίζει ότι οι γνωματεύσεις των Papinianus, Ulpianus, Paulus, Modestinus, Gaius αποκτούν ισχύ νόμου. Σε περίπτωση αντίθετων γνωμών επικρατεί η γνώμη της πλειοψηφίας, σε περίπτωση ισοψηφίας η γνώμη του Papinianus)
431 μ.Χ.:	Γ΄ Οικουμενική Σύνοδος Εφέσου.		438 μ.Χ.: Codex Theodosianus (=διατάξεις από Μ. Κων/νο έως και Θεοδόσιο II)

ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ (284 ΕΩΣ 565 μ.Χ.) (7/9)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία		Επιστήμη Δικαίου
	<u>ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ</u>	<u>ΔΥΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ</u>	
450 – 457 μ.Χ.	Μαρκιανός	451 μ.Χ.: Δ' Οικουμενική Σύνοδος Χαλκηδόνας	
457 – 474 μ.Χ.	Λέων Ι		Συρορωμαϊκή Νομόβιβλος (= «εγχειρίδιο» ρωμαϊκού δικαίου στην ελληνική γλώσσα)
474 μ.Χ.	Λέων ΙΙ		
474 – 475 μ.Χ.	Ζήνων		

ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ (284 ΕΩΣ 565 μ.Χ.) (8/9)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία		Επιστήμη Δικαίου
	<u>ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ</u>	<u>ΔΥΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ</u>	
476 – 491 μ.Χ.		Romulus Augustulus που κατανικείται απο τον Odonacar (476 μ.Χ.)	
476 μ.Χ.		Το δυτικό μέρος της αυτοκρατορίας υπό κυριαρχία γερμανικών φύλων. Leges Romanae (γυρω στο 500 μ.Χ.): Edictum Theodorici (=αποσπάσματα και ερμηνεία των υπάρχόντων κωδικοποιήσεων αυτοκρατορικών διατάξεων) Lex Romana Visigothorum ή Breviarum Alaricianum (=παραφράσεις, σχολιασμοί, εξηγήσεις σε αποσπάσματα απο τον Γρηγοριανό, Ερμογενιανό και Θεοδοσιανό κώδικα, Eritome Gai, Pauli Sententiae κ.α. που εξέδωσε ο βασιλιάς Αλάριχος II με ισχύ στην Ακουιταίνη, Βουργουνδία, Ισπανία) Lex Romana Burgundionum (= συλλογή αποσπασμάτων από έργα Ρωμαίων νομικών που εξέδωσε ο βασιλιάς Gundobad για τους Ρωμαίους υπηκόους του.) 476 μ.Χ.	

ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ (284 ΕΩΣ 565 μ.Χ.) (9/9)

Χρονολογία	Ρωμαϊκή Πολιτεία		Επιστήμη Δικαίου
	<u>ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΤΜΗΜΑ</u>	<u>ΔΥΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ</u>	
491 – 518 μ.Χ.	Αναστάσιος Ι		
518 - 527 μ.Χ.	Ιουστίνος Ι		
527 – 565 μ.Χ.	Ιουστινιανός Ι Corpus Iuris Civilis (Codex, Digesta, Institutiones, Novellae)		Τριβωνιανός, Θεόφιλος, Δωρόθεος, Ανατόλιος, Κρατίνος

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Παπακωνσταντίνου Καλλιόπη. «Ιστορία Ελληνικού και Ρωμαϊκού Δικαίου. Η Αυτοκρατορία». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS520/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Διαμαντοπούλου Μαριάνθη-Ελένη
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2013-14

